

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donanjenj* u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Za kooperaciju narodnih sila.

Šibenik, 19. svibnja.

U zadnjem „Dubrovniku“ čita se pod ovim naslovom prilično dug članak, koji bi imao biti neka vrst odgovora hrvatskim strankam, osobito stranci prava, na njihov zaključak o potrebi kooperacije svih naših narodnih stranaka u Banovini, Bosni, Dalmaciji i Istri.

Mi se na srđžaj tog članka ne ćemo osvrtati, jer držimo da su u njem izražene misli osobna svojina dotičnog potpisano člankopisca, a ne koje političke stranke, koja računa sa obstojećim prilikom i nastoji na njih uplivati jednim mogućim načinom, biva zajedničkom radnjom svih narodnih sila.

U ostalom opažamo, da je čitav članak dokazom da gosp. člankopisac „Dubrovnik“ nije dobro shvatio za čim ide zaključak hrvatskih stranaka. One ustanovljuju samo potrebu kooperacije, te u tu svrhu žele sastanak odaslanika svih narodnih stranaka, koji bi na skupnom sastanku pretresali sva moguća pitanja i po mogućnosti ustanovili sve što je nužno da omoguću te željenu kooperaciju.

Hoće li do te kooperacije doći ili ne, to je pitanje koje zavisi od privole sudjelujućih stranaka, odnosno njihovih opunovlaštenika, odaslanika.

Prema tome sve one stranke koje bi sastanku sudjelovale, samim svojim sudjelovanjem ne bi ostupile od svojih programatičkih stavova, nego bi jedino zasjedovale da su pravne, u koliko je moguće, doprineti da se do kooperacije dodje. Kako se pak do te kooperacije ima doći i uz koje uvjete za razne stranke, to su tek pitanja o kojima bi se imalo razpravljati na sastanku.

Već unapried postavljati uvjete, ili htjeti, da jedna ili druga stranka prišli ostale na kakovu izjavu, kojom se obvezuje na nešto, što od ostalih ne uključuje jednakih protobveza, ne samo da nije taktički, ali nije ni shvatljivo.

Osim toga u našem političkom životu, kako je i naravno, ima pitanja, o kojima se ne može svestrano a još manje doći do sporazuma putem novinskih članaka.

Dakle tako u istinu u današnjim težkim prilikom našeg naroda uvijedi potrebu kooperacije; tko ju u istinu želi, ne treba nego da uzastojno da dodje do onog sastanka, kako su hrvatske stranke odlučile.

Svojim dolazkom nijedna stranka ne napušta svog programa, svojih težnja, svojeg rada, nego tek sudjeluje pripravno u traženju i ustanovljenju posla zajedničkih svim strankam našega naroda.

Ako se u zajedničtvu tih obćih posla naše stranke slože, kooperacija je polučena, ako ne, svaka ide svojim putem, ili će se moći složiti one stranke, koje nadju da tih zajedničkih posla imaju.

Treba li za sve to, je li baš i moguće unapred postavljati kojih uvjeta, kojih ograda, osim onih jedinih postavljenih od hrvatskih stranaka?

Mislimo da nije. Posao je pojedinih stranaka, ako žele zajedničkog rada, izabrati svoje odaslanike u odbor za kooperaciju stranaka; dati im naputke kojih će se držati, postaviti im granice, dokle bi mogle popustiti itd., a posao je odaslanika izvršiti točno i vjerno ono poslanstvo, koje imaju od svoje stranke.

Mislimo da u cijelom ovom poslu nema ništa nemoguća, ništa neizvediva, ništa za pojedine stranke unapred obvezatna, pa za to može se ozbiljno sumljati u ničije namjere, niti može biti ozbiljne bojazni kakvog nadmudrivanja, samo za to jer su za ovaj sastanak radili privrženici stranke prava.

Jer tko može prisiliti koju stranku da pristane na štogod što ona smatra štetnim za narod?

Mislimo da nijedan ozbiljan političar ne može takva šta predpostaviti, a još manje od takva šta za svoju stranku bojati se.

A kad je tako, mi ne vidimo uzroka, koji

bi bilo koju stranku pričio da neobvezatno sudjeluje neprisljženim razgovorima, koji, ako dovedu do zajedničke akcije, mogu biti od velike koristi; a ako ne dovedu, ostavljaju nepromijenjeno današnje nesredjeno i u obće nesretno stanje, koje tišti čitav narod.

Po spomenutim izvodima u „Dubrovniku“ dalo bi se još što šta opaziti i zaključiti, ali mi opetujemo, da ne vidimo uzroka radi kojih bi srbska stranka imala imati drugih ograda osim onih u ovom članku spomenutih, pa za to držimo da će i ona čim prije pristupiti izboru svojih odaslanika, kao što su to već hrvatske stranke učinile.

Što će ovi odaslanici odlučiti i u čemu će se moći složiti vidit će se.

Nas vodi načelo: in necessariis unitas in dubiis libertas.

„Narodnom Listu“.

Mi smo tražili od „Narodnog Lista“ da ne objasnjuje, ne zavarava našu javnost, nego da se drži predmeta te dokaže, da nije varao i objasnjavao, kad je tvrdio 1. da je izključivo hrvatski jezik uredovnim u Dalmaciji, 2. da je njemački podpuno izključen iz državnog uređivanja u Dalmaciji.

Ovo su bile i jesu tvrdnje „Narodnog Lista“, koji nam još i danas doporučuje:

1. „Hrvatski je jezik proglašen jedinim uredovnim jezikom.“

2. „Dalmacija nije proglašena dvojezičnom zemljom.“

3. „Hrvatski jezik nije izjednačen talijanskomu i talijanski činovnici nisu u pravu ne poznavati hrvatski jezik, te Dalmaciji nije udaren pečat talijanske narodnosti.“

4. U obsegu naredbe njemački jezik jest izključen, jer nije nigdje spomenut.“

Ovakvo „Narodni List“, a naredba da utjera u laž i „Narodni List“ i njegovog gospodarstva ustanovljuje:

1. Javne obznanne obavljene od središnjih ureda i od svih ureda pri moru, moraju biti dvojezične.

2. U svim tim mjestima nadpisi na pečatima, na tablam, tiskanice itd. peštanski žigovi itd. moraju biti i talijanski.

3. Svaki talijanski podnesak ima se riešavati talijanski u svoj zemlji, kao što se ima upisivati na talijanski u javne knjige i registre sve, što je predloženo u talijanskom jeziku.

4. Svaki talijanski činovnik može svako svoje očitovanje u službenim poslovima kao mnjenja, riešitbe, glasovanje itd., širom ciele zemlje sastavljati i izdati talijanski, a to moraju činiti i hrvatski činovnici u tehničkoj službi kod sastavljanja projekta, trebovnika itd. ako poglavice ureda to naredi.

5. Dopisivanje izmedju raznih ureda može biti talijansko i u istoj sinjskoj ili imotskoj krajini.

6. Poštanska i pomorska služba može se služiti hrvatskim jezikom samo u toliko u koliko nebi bilo potrebno neko ograničenje u obćenju sa uredima izvan Dalmacije i radi stručne kontrole.

7. Uredovni jezik svih talijanskih škola je talijanski.

Naredba je eto jasna, jer proglašuje širom ciele Dalmacije dvojezičnost i ne izključuje nijedno mjesto neko prividno.

„Narodni List“ bi imao pobiti ovo što tvrdimo slovom i duhom naredbe, a ne pustim lažnjim tvrdnjam.

Što se tiče njemačkog jezika, o njemu nije bilo gospodi dopušteno ni pisnuti, jer su gospoda znala, da njemačkom jeziku ostaje baš kako je Handel htio:

„U unutarnjoj službi upotrebljavati će se njemački jezik; a) U saobraćaju sa vojničkim vlastima, zapovjedništva i organima, ubrojiv u to i sve unutarnje nazgredice, kojima je zadatak dopunjenje, očevidnost i saziv oružane snage ili pribavljanje vojničkih potreba; b) U saobraćaju sa središnjim oblastima i njima pridruženim tehničkim organima, nadalje sa oblastima izvan Dalmacije; c) U svim presidialnim poslima

ko namjestništva i u službi presidialne pisarnice; u službenom dopisivanju među namjestničvenim predsjedničtvom i političkim kotarskim oblastima, kao i u stvarima, u kojima se kod političkih oblasti i izloženstva ima postupati rezervatno. Ostaviti je izkustvu i razboru, da u pojedinim slučajevima odlude, da li i u kojem obsegu mogao bi i u ovim poslima djelomice doći do upotrebljavanja hrvatski jezik. d) U pojedinim slučajevima moći će se, po naredbi predstojnika ureda ili starije vlasti, odrediti, da pojedini izvještaji ili izradci, u području unutrnje službe, budu sastavljeni u njemačkom jeziku; a to naime, kad ovi izvještaji ili izradci budu namijenjeni središnjim oblastima ili vlastima izvan Dalmacije. Nasuprot normalne odluke, kolorednice itd. središnjih oblasti bit će priobčene političkim vlastima prve molbe u njemačkom izvornom tekstu. — e) U računarskoj službi svi registri i dokaznice, koji služe središnjim vlastima za vršenje kontrole ili za sastavljanje periodičnih izkaznica, imaju se voditi u njemačkom jeziku.“

Ove ustanove vriede i za financijske vlasti, za brojavnju i poštansku službu itd. svukud gdje je posla sa centralnim vlastima, što sve priznaje šutke i nova naredba.

Ako „Narodni List“ nije prisiljen lažno izmišljati, neke dokaže da se ove ustanove ne provadjaju i danas.

Ili „Narodni List“ ne zna, da je prvi spis gosp. Nardella na c. k. poglavarstva, nakon uglavljenih jezičnih naredba, sastavljen njemački?

Ili „Narodni List“ ne zna da je „Objavitelj“ i danas kao i prije podpuno dvojezičan? Do je u svemu udaren Dalmaciji dvojezični i trojezični pečat?

Dakle ne treba varat, nego dokazati da nije kako mi tvrdimo. A ne dokaziva se ništa prostom tvrdnjom nego činjenicam, koje ni „Narodni List“ ne može promieniti.

Tumač jezičnoj naredbi. Namjestništvo je izdalo okružnicu na sve vlasti političke, sudbene, financijske itd. kako se ima tumačiti jezična naredba. Po njoj unutarna služba o kojoj § 4 ostaje kao i do sada talijanski i njemački, sa žandarmerijom i vojničtvom dopisivanje ostaje njemačko, a pošto se odredba odnosi samo za urede u Dalmaciji dopisivanje sa uredima vanka pokrajine ostaje kao i do sada njemački.

Bezobrazna protekcija

Iz srednje Dalmacije polovicom maja. Početkom ove godine namjestništvo imenovalo je gosp. N. Madera nadzornikom za voćarstvo i vrtlarstvo u Dalmaciji. O ustanovljenju ovoga mjesta našem novinstvu nije bilo ništa poznato, jer je c. k. vlada to mućke provela. Za pokriće ovog mjesta nije bio u službenom listu raspisan natječaj a niti objavljeno imenovanje gosp. nadzornika. Zagonetan nam je bio namjestničveni postupak, stoga smo se o stvari htjeli informirati, te evo što smo doznali: Gosp. Mader je Niemac, ne poznaje ni rieči hrvatski. Ali ta okolnost nije smetala ni najmanje našem namjestničtvu da ga imenuje, te on već službeno putuje po Dalmaciji. Neznamo kakovu korist zemlja će imati od ovih „komisija“ i kako može temeljito upoznati se sa našim prilikama i doznati za naše potrebe, kad nije kadar obćiti sa narodom. I ovaj novi kulturtreger (momče od 28 godina) koji je sa sjevera došao da u Dalmaciji pridigne voćarstvo, odmah je bio vršten u IX. činovnički razred, a za putovanja ne pobire paušal, već putne troškove, u koju svrhu ministarstvo je donaznačilo K 6000 uz posebni naputak, kako mu se imaju likvidirati putni računi (kao ministarstvenim činovnicima), opažajući pri tom, da će nova doznaka slediti, netom bude potrošen taj iznos.

Ovaj gospodin istodobno je na namjestništvu izvjestitelj za voćarstvo i vrtlarstvo, nu pošto ne poznaje hrvatski jezik, izvjestiteljem je i nadalje ostao prvašnji činovnik. Ovo je vrlo karakterističan slučaj, kako se namještaju nespo-

sozni tudjinci, zbog nepoznavanja jezika i naših prilika, a zastopljavaju naši vriedni domaći sinovi. Mjesto ovo nije bilo raspisano a natječaj samo da se naši ljudi nebi natjecali. Većina naših strukovnjaka pobire plaću XI. razreda, a za putovanje nagradjeni su mršavim paušalom; dočim njihov kolega, Niemac, ima IX. a naplaćuje si putovanja po prevaljenim kilometrima. Stoga je ministarstvo iz iskustva predvidilo, da za pokriće putnih troškova u tekućoj godini neće biti dovoljno K 6000!

Pošto u ovogodišnjem proračunu za Dalmaciju nije bio uvršten trošak za ovu novu silu, razumljivo je da će ovaj izdatak biti na teret našeg poljodjelskog proračuna. Nećemo mnogo pogriješiti ako utvrdimo, da će se za ovog nadzornika potrošiti možda i niše, nego li je ove godine određeno za unapredjenje voćarstva i vrtlarstva u pokrajini. Uvažimo li nadalje, da jedan stranac dok i površno poznaje naše poljoprivredne prilike i obadje svu Dalmaciju, treba 2 do 3 godine, to znači, da će g. Madera zaupati državu 20 do 30 tisuća kruna dok samo upozna ono, što svaki naš strukovnjak dobro i svestrano poznaje.

Ovakov postupak nečuvana je nepravda, grdna je uvrieda našim domaćim strukovnjacima, koji vide da su određeni za pokriće samo nižih mjesta, dočim su višja mjesta rezervirana strancima.

Ne čudimo se stoga apatiji, koja vlada u redovima naših strukovnjaka i nehaju našeg mladje naraštaja, da se posveti gospodarskim naukama, kada ovakav duh neprijateljski po Dalmatince gospoduje u Zadru. Čujemo da ima u pokrajini nepokrivenih mjesta gospodarskih strukovnjaka i da na opetovani natječaj nije se nitko prijavio. Ovo je posljedica sistema. Energično protestiramo proti ovom nepravdom zastopljavanju domaćih stručnjaka, među kojima ima vrlo darovitih elemenata, ponajviše mladih sila a i starijih što služe preko 20 godina. Treba iztaknuti, da je g. Mader sin Regierungsratha a kumče hofrata u ministarstvu poljodjelstva, te da je pod ovim pokroviteljstvom nama i narodu. . . . Za danas ćemo zaključiti. Upozoriti ćemo samo nadležne na ministarstvenu jezičnu naredbu, po kojoj g. Mader nemože biti činovnik u Dalmaciji, jer nepozna hrvatski jezik, a nije sposoban da uređuje talijanski.

Ili je pak sve to samo igra, da dodju k nama sami Niemci, koji poznaju jezik državni? Viditi ćemo, hoće li se i ova stvar pravilno urediti. . . . P. V.

Elementarne nepogode u šibenskoj krajini i zaledju.*)

Ova je godine obećavalo dobro. Bajam urodi, da nije mogao bolje; loze nabacile kao mahnite; žito se bilo ubacalo, da je divota; bob prvotjavo kao lud; druge sočivnjače obećavale dobro, a krumpir, ta težačka hrana po gotovo. Sve je bilo veselo: blago u polju a i seljak u kolibi. Ljudi, koji su izvjestitelji službenih, ili polusužbenih novina, pak i same gospodarske centrale u Beču, bili će izvjestili, kako je po pravici i bilo. Nu, jao žalosti! Poslie krasnih dana, koji su izmamile vanka svaku travku, udari od jednom studeni južnak, koji nabaca krumpu po svoj šibenskoj krajini i njezinom zaledju, te otuče sve, što je diglo vaju. Za ovim odmah razvedri. Slana, kao snieg za bieli, a što osta od krupe propade — pocrni, ko vrelom vodom poliveno. Jadni naš siromašni pućel! Nećemo udati u obićajne jadikovke: „Vlado, pomoz!“ jer to već tako ušlo u obićaj, da je čak zaglušilo ušesa onih, koji bi imali da čuju.

Mi hoćemo da promienimo pravac. Za naš narod ne tražimo milostinje, jer to je izpod dostojanstva. Mjesto milostinje tražimo pravo i pravicu.

Više puta smo čitali, kad nabuju ova ili ona rieka, kad sante leda razruše ili ono selo, kad se dogodi sukob medju žiznicama ili što slična, da vlada traži uzroke tome i sa sa-

*) Stiglo kasno za zadnji broj. — Ured.

mim novčanin se pripomoćima ne zadovoljava. Eto mi ne tražimo mnogo, već samo ovo, da vlada obzirom na elementarne nepogode, koje su zadesile naš narod, priđe u pomoć onako i sa ovim sredstvima, kako to čini za druge pokrajine carevine. Sjegurno je, da i milostinje podate u ovakovu svrhu uvijek su za zahvalnoću primljene, nu milostinja, ostaje uvijek milostinja.

Da elementarne nepogode, a osobito slane, ruše već od godina ovdje našu pokrajinu, to je svakome poznato, samo nije vladi i vladinim ljudima. Da, njima nije poznato, jer kad bi im bilo poznato, oni bi se sjegurno bili prihvatili drugih mjera, nego li je ona, da nam narod nagnu na prosjačenje, a to je isto, kao reći na robovanje.

Vlada ima sijaset svojih ljudi u zemlji koji su tu, samo da su tu, i to sve u slavu i na predrag Dalmacije, pa ipak što vidimo? Da ti ljudi sve rade, a ne ono što je najvažnije, a to je, da ne poručavaju klimatični položaj naše pokrajine pa da prama tome udesu svoju pokuku u puku.

Njima je više do toga, da bude sve rano. Oni su zadovoljni, kad im bajam cvjeta u sječnju a loza američanka bacim u veljači, a blaženi su, kad s prvom aprilu vide sve zeleno.

Što će se sa ovim na silu izteranim dogoditi, njih nije briga.

Nu ovako nebi smjelo biti. Mi vidimo, da naša pokrajina godimice strada radi ranog ljevanja stabala i klijanja sjemena, stog bi bilo od priekud nuđe, da ljudi, koji su tu, da rade na dobru pokrajine i njenog blagostanja, ovo uzimaju u obzir i prouče, jer napokon je to i njihova dužnost.

Političke vesti.

Preokret u ugarskoj krizi? Justh je sa pristasašama utanačio novi način rješavanja krize. Sada se tvrdi da je Koštut posveima pristao uz Justovce, a ovi su sada glede banke svoje zahtjeve promijenili. Ako je to istina, onda bi kriza poprimila posve nove forme, te bi nastao važan preokret. „Pester Lloyd“ dobiva iz Justhu blizih krugova slijedeće informacije: Predsjednik je Justh posve otvoreno i bez okolišanja saobćio ministru Koštutu svoje nepokolebivo stanovište. Na to je Koštut odgovorio: Primam i pristajem uz Tvoju osnovu, pa ću vazda pristajati uz stranku. Dieliti nas mogu samo taktična pitanja, ali što se tiče pravca i konačnog cilja ostali ćemo vazda identični. Šta se tiče budućeg stanovišta neodvisne stranke, to ova za sada ne polaže nikakvu važnost vojničkim pitanjima, pa bi bila pripravna pristati na bankovni provizorij do godine 1917. Glavno jest, da će stranka sada odlučno unieti u svoj program sveobće jednako i tajno pravo glasa, u obće nastupiti pot čisto realne politike.

Kralj se vraća u Budimpeštu. Kralj će se vratiti u Budimpeštu u nedjelju ili u ponedjeljak. Ovo čini sigurno radi rješavanja postojeće krize. Ovoj vesti nasuprot uzuraju nastaju najveće međarske novine „Magyarország“ pa „Ujság“ itd. protiv austrijskoj vladi i iziču posve pouzdano, da ne će na dosadnji način uspjeti riješiti pitanje banke, jer već do sada ima 130 zastupnika, koji su protiv produljenja privilegija zajedničke banke.

Prihvaćen bugarsko-turski sporazum. Turski parlament je prihvatio bugarski protokol o uredjenju spornih pitanja nastalih usljed proglašenja Bugarske nezavisnom kraljevinom.

Kretsko pitanje. Za koji dan će porta slaviti prigovore kod sviju vlasti protiv even-

tualnih promjena u kretskom pitanju, te protestirati protiv promjena glede internacionalnih četa na Kreti.

Napetost između Muhameda V. i Mladoturaka. Doznaje se iz okoline novog sultana, da on nije nipošto zadovoljan sa postupanjem Mladoturaka, osobito sa njihovim osuđivanjem tolikih krivaca na smrt na vješala. Ovi su mimo želje sultanove dali objesiti 24 osobe. Radi ove prevetleke strogosti vlada velika napetost između sultana i vodja Mladoturaka. Proti Mladoturcima se radi istog razloga bune i njihovi najvjerniji pristaše u Solunu. Tamo se bune radi mladoturskog postupanja sa bivšim sultanom Abdul-Hamidom. Abdul-Hamid je radio ono, što su do tada radili i svi drugi sultani. Zato ga je trebalo odstraniti, a ne kazniti i ponižiti, jer ponižavanjem njegovim ponižili su samu otomansku carevinu i u obće dostojanstvo turskih sultana pred vanjskim svijetom.

Gradjanski rat u Turskoj? Čini se, da Turska stoji pred pragom krvavih gradjanskih ratova. Četvrti sin — ljubimac svrgnutog sultana Abdul-Hamida za kojim je bila raspisana feralica i koji je bio pobjegao netragom, sakupio je do sada vojsku od 90.000 momaka i i stupa s njom proti Carigradu. Uzput pribire svejed nove čete. Ovo bi moglo požuriti konačnu odluku o smaknuću Abdul-Hamida.

Njemački carski par u Beču. Pri svečanog gozbi, u počast njemačkom carskom paru, izmjenjene su zdravice u kojima je spomenuta „saveznička vjernost, koja je doprinela, da se je sačuvao mir u Europi“. Sa talijanskim kraljem izmjenjene su srdačne brzokavke. Njemački carski par ostavio je Beč u subotu.

Izvoljsky o politici Rusije. Ruski ministar izvanjskih posala izjavio se jednom prijatelju ovako: Vrlo sam bio začuden, kakvu ulogu štampa i javno mnjenje dodjeljuje Rusiji nakon austro-ugarsko-turskog konflikta. Šire se vjesti, da je Rusija za vrijeme austro-ugarsko-turskog sporazuma doživjela u svojoj politici poraz. O tome ne može biti govora. Put, što je Rusiji tradicijom na Balkanu označen, tim sam putem išao i ja, a istim će putem Rusija i u buduću ići, jer je Rusija slavenska država, te imade prema Slavenima obveza. U rukama Rusije ležase mir. Da je do mira došlo, djelo je diplomacije. Štampa je govorila, da sam ja kod cara u nemilost pao. Sada se vraćam na svoje mjesto natrag i nadam se na njem još dugo iztrajati.

Za slobodu Egipta. Poput mladoturskog odbora osnovao se je u Ženevi i mladogipatski odbor, koji ima zadaću, da iz Egipta protjera Engleze.

Iz hrvatskih zemalja.

Doček Bečana u Zagrebu. Sa brodskim brzolakom posle 2 sata pos. podne prispjela je deputacija bečkoga grad. zastupstva pod vodstvom podnačelnika dra. Neumayera na svom povratku iz Sarajeva u Zagreb. Na peronu i pred kolodvorom bilo dosta svieta. Na nijednoj kući nije izvješten barjak. Frankovci su dielili malene ceduljice trobojne s natpisom: „Dobro došli mihi gosti! Živili! Starčevićanci i Starčevićanske pod vodstvom dra. Josipa Franka“. Načelnik Amruš odveo je izpod ruke bečkog podnačelnika u čekaoniku I. razreda, gdje je u kratko najprije hrvatski, a onda njemački pozdravio u ime Zagreba bečke goste. Podnačelnik dr. Neumayer rekao je, da je njihovo odaslanstvo već u Beču odlučilo, da osim Bosne i Hercegovine posjete i prekrasni Zagreb. A to su učinili tim radje „jer znadu kolikom

ni najbolja švelja tako liepo izrezuckala. S ovog razloga se čuvaj, da mrežu ne prostreš na sušilo, ili kako ribari kažu obično na „spanšu“, prije nego dobro promotriš, da pod mrežom ne bi ostala koja mrvljiva kuća ili više njih.

6. Ne prostri na sušilo mreže, ako je u blizini gnjezdo miševa, pošto možeš skupiti mreže sa sušila mjesto u jednom komadu, u sto njih i radi toga kriviti, klevetati i sudu tužiti svog suseljanina ribara ni kriva ni dužna, jer pravi zlikovci bili su mravi i miševi.

Ako se na ovo ne pazi, biti će uvijek tužaba, ali tužaba neopravdana i neosnovanih, koje više puta, ako je pak sudija pristan svršavaju sa osudom nevinoga. Da se ovome izbjegnje, prostirimo mrežu na sušilo, ali na stalke da ni mravi, ni miševi ne mogu do njih i onda ne ćemo se imati na koga tužiti. Bude li kvara, krivimo same sebe i svoju glavu, a podnipošto svog iskernoga, ako ga vlastitim očima nismo vidili, da se je približio k našoj mreži i to zlobnom namjerom, da joj nanese kvara.

7. Kad mreže postavljamo na sušilo, treba osobito paziti da niese previše izložene suncu, jer žestoka sunčana žega upali ih i na neki način sprži. Ovo je prirodni zakon kome se ne može

ljubaviju pranjaju Hrvati uz njihovog načelnika dra. Luegera (?). Po krasnom dočeku vidi, da su dobro sudili (?). Lueger žali, da nije sam mogao doći u Zagreb, pa on u ime njegovo i čitavog Beča srdačno pozdravlja Zagreb. Na večer bijahu bečani na predstavi u kazalištu, a onda je bio bankeš, sa kojeg je bila izključena javnost. Onda svi posjedaše u kočije i odvezoše se u grad.

Hrvatska udruga za uzajamno osiguranje „Zora“. Gosp. Ivo Donadini, nadzornik ove udruge za uzajamno osiguranje pripomoć u Zagrebu putuje Dalmacijom, a sada boravi u Šibeniku, da za prvi puta uvede u narodovo naše najstarije hrvatsko osiguravajuće društvo. Danas, kad su nas poplavila razna strana društva, ne ima sumnje da će se svaklo radje osjegurati kod domaćih društva, nego li kod švabskih i talijanskih, pa ju stoga preporučamo našoj javnosti. Gosp. nadzornik proputovao je Istru i zadarsku okolicu, gdje se je narod odavzao i više stotina članova u udrugu upisalo. Nadamo se stoga, da će ga i naše rodoljubivo obćinstvo sa simpatijom susretati. Udruga „Zora“ osigurava i na male svote uz veoma povoljne uvjete, a to je od osobite potrebe za naš mali puk.

Hrvatska pobjeda u Puli. Dne 12. o. m. j. svršio se izbor u petom tielu puljske okolice za gradsko zastupstvo. Izabran je hrvatski predložnik dr. Matko Laginja, a za zamjenika mn Josip Stihović sa 385 od 423 predanih glasova. Istog dana izvršen je izbor u 5. tielu grada, te je izabran Lirussi, a kao zamjenik mu Bon, socijalisti sa 1153 glasa, dočim su kandidati hrvatskog i slovenskog radništva Frano Rak i Subar Mate dobili 580 glasova. Naše radništvo postavilo je u zadnji čas svoje kandidate, da se afirmiraju. Ipak su dobili tako veliki broj glasova, premda veliki broj naših nije glasovalo. Svi izbornika glasovalo je tek 41 po sto. S vremenom će naše radništvo u Puli politički siguran uspjeh. Hrvati prvi puta ulaze u puljsko gradsko zastupstvo, a bit će ih ukupno 8 zastupnika i 6 zamjenika.

Barun Raucha beži iz Hrvatske. „Obzor“ donosi iz Graca senzacionalnu i simptomatičnu vijest, da je naime jedna ondješnja agencija dobila od baruna Raucha nalog, da mu nade jedno dobro u Štajerskoj, koje mora biti osobito za lov, a ujedno da nade kupca za sadašnje njegovo vlastelinstvo Martijanec. Agencija je već našla dočino dobro u Štajerskoj, a je li nadijen i kupac za dobro u Martijanec, to se ne javlja. „Obzor“ se od baruna Raucha nada, da ne će svoje staro aristokratski hrvatsko vlastelinstvo prodati tuđincima niti kao imanje niti u parcelacione svrhe. Ali po tom prodaji se vidi, da je barunu Rauchu već dosta Hrvatske. Hoće da se rieči svega, što bi ga odveć sječalo na ovo nekoliko mjeseci slavnog banovanja i savezništva — frankovcima. Imao kod izmjene odnosno kupnje i prodaje dobara više sreće nego u banovanju.

50-godišnjica Jelačićeve smrti. Sutra slavi se 50 godina, što je umro hrvatski ban Josip grof Jelačić. Kako iz Zagreba javljaju, bit će tim povodom u grad. župnoj crkvi sv. Marka odslužene svećane zadušnice, nakon kojih će biti pred spomenikom javna skupština. Kako znamo, za dostojnu proslavu ove 50-godišnjice koja je veoma znamenita u historiji Hrvata, sastati će se ovih dana posebni međustranački odbor, koji će razpraviti i udesiti sve potrebno za dostojnu proslavu 50-godišnjice. Gradska obćina je tim povodom odredila, da se ono stubište kod spomenika Jelačića bana imade urediti do tog roka.

izbjeći. Mreže, a osobito sardelare i njozi slične, napravljene su od finoga lanenog tkaniva, a tako isto ostale od konopljike. Kad mi ih ostavimo izložene na žestoku suncu više manje pregaraju, a taj danas, daj sutra, dođje dan da ih sama sunčana žega malo po malo izgara.

Ako ne možemo izbjeći sunčanoj žegi, a mi onda držimo mreže na sušilo samo toliko, koliko je potreba da se osuše i ništa više.

8. Odmah po zapadu sunca a bolje je netop osužene zadje s mreža, moramo iste skupiti i sahraniti, jer više manje pada na njih rosa i ako se za koji dan s njima ne riba, tako ovlazene puno pate, a ako to traje duže vremena i gnijuju, što nam stalno nije na korist i ego, na štetu.

9. Prije nego li skupimo mreže, moramo ih pomljivo pregledati. Ako nadjemo da je koje oko puklo ili više njih, moramo to odmah popraviti, pošto pravi ribar mora da ima svoje mreže uvijek u redu tako, da nema drugo da radi, nego s njima iz kuće u brod i hajo za sudbinom.

10. Mora ribar osobito paziti da mreže stavi na suho mjesto, daleko od mravi i miševa. Da nam mreže više trajaju, moramo ih češće omastiti (tangati). Tanganje mreža nam koristi i

Riečka župa ostaje i dalje u senjskoj biskupiji.

Hrvatski seljak dužan magjarskoj središnjoj udruzi 10 milijuna kruna. Poznato je, da je u svoje vrijeme Josef Frank uložio sve sile, da protiv hrvatskih seljačkih združega uoži brani i zagovara magjarske vjersijske udruge. Sada „Hrvatski narod“ u vrlo aktuelnom članku iznosi poslovanje tih magjarskih vjersijskih udruza, iz kojih izlazi, da je naš seljak magjarskoj središnjoj vjersijskoj udruzi danas dužan 10 milijuna kruna, koje Magjari mogu utjerati kad god hoće, ma baš oteli imetak tisućama hrvatskih seljaka. Evo, to je frankovački „rad“ u praksi.

Politički položaj i zagreb. trg. obrt. komora. Javljaju nam iz Zagreba: Na predlog viećnika Bahrčića prihvatila je zagrebačka trg. obrtna komora u sjednici od 11. o. m. j. resoluciju, da postojeće stanje političkih prilika u Hrvatskoj vrši vrlo nepovoljan upliv na trgovinu i obrt, te se naglasuje potreba, da se čim prije uvedu srednji odnosi.

Učitelja od straha pred nadzornikom udarila kap. Iz Kostajnice javljaju; Dne 3. o. m. došao je novimenoivani školski nadzornik Cipšić na inspekciju u pučku školu u Divuš, na kojoj službuje učitelj Žugec. Kad je učitelj ugledao nadzornika, pao je odmah udaren od kapi na tle. Liečnik sumnja da će Žugec ostati na životu, nu ako i ostane, biti će za uvijek nesposoban za rad.. Unesrećeni učitelj je u najljepšoj muževnoj dobi i otac obitelji. Nadzorniku je ovo bilo prvo službeno putovanje i taj nemili slučaj tako ga je kosnuo, da je odmah prekinuo svoje putovanje, te se povratio u Zagreb.

Pokrajinske vesti.

Željeznički spoj sa Dalmacijom. Obćinsko vieće u Splitu prihvatilo je u zadnjoj svojoj sjednici rezoluciju, koju je priobćilo ministarstvu u Beču. U rezoluciji se izrazuje zaščudjenje, što su prekinute radnje za željeznički spoj Dalmacije sa Hrvatskom i Austrijom i veli se, da je to Austrija učinila, da udovolji Ugarskoj. Pri tome upozoruje se na okolnost, da je u Hrvatskoj razpušten konzorcij za trasiranje ovog diela pruge, a u Splitu željeznička prometna uprava izjavljuje, da su predradnje obustavljene.

Vodovod. Omiška je obćina ovih dana započela izraživanjem vrutka čiste vode za ustanovljenje vodovoda u onoj ubavoj varoši.

Za razvitak obrta na Korčuli. Ministarstvo je pristalo, da se na Korčuli, gdje postoji tečaj za gradnju bodova i klesanje kamenja, osnuje prava stručna državna škola za obrtno risanje, sa dva nredza. Ovo će biti od velike koristi, koja se je osjetila tako liepo i u Splitu, pa nam je milo da je priskočila u pomoć novčano i trg. obrtnička komora u Dubrovniku i obćina Korčule.

Književnost i umjetnost.

Ban Jelačić. Napisaó Dr. Rudolf Horvat, prof. kr. realne gimnazije u Zagrebu. Od ovog historijskog djela primili smo prvi svezak, koji zaprema 128 strana, a stoji K 1. Izaci će još tri svezka a posljednjemu biti će priloženo desetak krasnih slika. Pojedine svezke razpachava knjižara klub a Čirilo-Metodskih zidara u Zagrebu. Ciela se knjiga (4 svezka) naručuje kod prof. Horvata (Kačićeva ulica 20), pa stoji u predplati K 3, dočim će se u knjižarama prodavati po K 4. Ltepe originalne korice stoje K 1-60.

na drugi način. Mreže, kad se kupe u tvornici, imaju svoju naranu biele-smedju boju, koju riba vidi i beži samo ako može. Kad omastimo mreže tad one dobiju tamnu boju, koja se u moru toliko ne razpoznaje i riba osobito u mreže na doček lako upada.

Mreže se tangaju na način, da se kora od bora stuče i kuha za nekoliko sati u morskoj vodi i onda se u njoj može mreže, ali moramo paziti da ova smjesa ne bude odviše vruća, jer bi nam mogla nanieti ne male štete mrežama..

Ako nemamo dosta borove kore, možemo stuči nekoliko lišća i sitnih grančica od mrte i smrdelja, pak se to baci u studenu morsku vodu da se kvasi, dok se voda na neki način ne zasiti s bojom iz soka stučene biline i onda se suha mreža položi u ovu zasućenu vodu i ostavi se da se u njoj moči za nekoliko vremena i onda se izvade, pokriju i polievaju istom raztopinom zatim dobro izperu i osuše.

Nije liepo što neki naši ribari osobito u onim mjestima, gdje su vlasti velikim trudom i žrtvama posadile po koje borovo stablo za pošumljenje, stržu borovu koru ili što je još gore, lušte sa stabla. To će im se moći i to samo strganje dozvoliti tamo do 50-60 godina i kašnje

Priručnik za ribara.

IX. Čuvanje i uzdržavanje mreža.

Ribari obično svaku mrežu, kad je do toga da što na nju potrože zovu „trata“. K ovom nadovežu: „Trata je za to, da se na njoj „trati“ (troši). I uprav jest ovako. Pravi ribar mora svojim mrežama posvetiti osobitu brigu, ne će li mu jedan dan vas njegov trud bude uzludan.

Preporučam ribarima da se drže ovih naputaka svojih starijih, koje sam ja čuo više puta iz njihovih usta.

1. Prije nego počmeš na kakvom mrežom ribati, otangaj (omaži) je.

2. Kad si ju omastio, „moraj je“ t. j. dobro ju izperiti prije, nego podješ s njom na ribanje.

3. Kad si se povratio s ribanja pazi, da pomljivo pregledaš mrežu i ako nadješ komada riblje krvi, da to odmah digneš i odstraniš, jer e riblja krv žestoka i grize mrežu.

4. Pazi da dobro izperesh svaki put mrežu u moru, prije nego li je na sušilo prostreš.

5. Kad si ju iznio na sušilo, ne zaboravi, da su mravi najveći neprijatelji mreža na sušilo, oju oni znadu tako liepo izgrizati, da ne bi ih

Uputa u fotografiju biti će doštampana za desetak dana. Predbrojnik, koji nijesu poslali predplate, neka to učine čim prije, da im se knjiga može odpremiti bez ikakvih zapreka. Novi se predplatnici po K 2-40 primaju i dalje. Juraj Božičević, profesor, Spljet.

„Moderna Biblioteka“. Dobili smo već i 11. svezak „Moderne Biblioteke“ — „Povjest jednog imanja“ od znamenite norveške spisateljice Seime Lagerlöf, koje je djelo prevedeno već na sve evropske jezike. U njemu vidimo, kao i u djelima Garbora i Knut Hamsuna onaj sjevernjački misticizam, pa premda danas moderni svijet promatra skeptičnim okom sve one mistične tradicije, ipak se zanašamo za takva djela, život i način života. Mišlju se presenemo u ona davna vremena prije poludrug stoljeća, kada djed Gunnara Hedeu obilazi kao kućarac po okolnim mjestima. te od biednog siromašnog kramara postaje posjednik — vlastelin. Putovao je torbom na leđima, a violinom u rukama i čas bi svirao, a čas prodavao rubce, češljeve i igle. Na taj se način tako obogaćio, da je kupio veliko imanje Munkhyttan i na njemu sagradio prekrasan dvorac. Njegov je unuk Gunnar Hede nasliedio to imanje već zapušteno. No on je držao, da je bogat i podao se lahko životu, priljubivši se uz violinu svoga djeda, koju je osobito ljubio. Nu kada kuća mu drug Alin, koji ne može gledati ravnodušno skore propasti svoga prijatelja, otkriva tešku tajnu, on se trgne iz nehaja, počeo razmišljati o načinu, kako da se popravi i imanje spasi, i na koncu zaključio, da postane kućarac, kao što je bio i njegov djed, samo da spasi svoje imanje, koje ljubi više nego svoj život. On je inteligentan mladik, ali ljubav je u njemu za imanje tako jaka, da se ne ustručava prignuti uz putulčku torbu i obilaziti selima kao kramar. Zamislio je, da kupi čitavo krdo oboaga, koje će uz pomoć jednog druga oterjati u južniji kraj Dalekarije, gdje će ih za dvostruku svotu novaca utržiti i tako najednput privrediti mnogo novaca. Ali ga nesreća stigne i sve mu životinje putem od gladi i zime poginu. Od te mu se nesreće poremeti um, te se iz straha od onda počeo klanjati pred svakom životinjom. Za cijelog ovog mučnog života i bolovanja susreo je samo jedno storenje, koje se na njega obratilo ljubavlju i vrućom željom da mn pomogne. To Ingrid, kojoj je on spasio život, izvidivši je obamrnu iz groba i koju on u svom ludilu nazivlje Ljiljančicom. Ona posveti sav svoj život, svu svoju energiju samo taj zadaci, da ga izbavi iz tog ludila. Bori se s njegovom nemogućom i bolju ali ne klone, jer ga ljubi jakom i velikom ljubavlju. Podaje sav život u svoje zvezdane oči i uporno nastoji da ga njima prozvede, osvieti i probudi iz onog ludjačkog sna. Na koncu joj uspije i on se odrekne straha, koji je za njega najveće zlo i privede ga životu, spasi ga od smrti tjelesne. Knjiga je napisana lepim stilom, a isto je tako liepo opremljena, te je svima najtoplije preporučamo. Cijena je knjizi K 1— (godišnja pretplata M. B. K 12— i razmjerno), a naručbe se šalju na: Upravu „Moderne Biblioteke“ Zagreb.

Iz grada i okolice.

U odbor za kooperaciju, kako je bilo odlučeno na sastanku u Splitu, stranka prava izabrala je članom svog predsjednika Don I. Prodana, a zamjenikom D. r. M. Drinkovića; hrvatska stranka D. r. V. Mihaeljevića članom, a zamjenikom V. Milića; hrv. pučka napredna stranka članom D. r. J. Smodlaku, a zamjenikom D. r. I. Tartaglia.

kad izrastu po kori stari nabori, koji na neki način postaju svješni, ali sada nikako, kad smo u takovom stanju, da moramo kruzama kupovati hlad preko ljeta, a toj hlad osobito uz obalu mnogo doprinosna ribanju te podpomaže i olakšuje mnogo mreštenje.

Borove kore ima na prodaju u komadima i u prahu po 12—14 K q, pak je griehota — da za malo para činimo sebi dvostruku štetu. Čim je kora svježija, tim je bolja, jer u sebi ima više boje, te je ribarima za preporučiti, da kupuju kuru borovu u komadima i što je moguće svježiju. Tanganje mreža obavlja se svaki put kad vidimo da su nam izgubile tamnu boju. A i bez ovoga ne će biti s gorega, da to učinimo svako 5—6 mjeseci. Imao bih reći još koju o gradji i krpanju mreža, nu pošto sam više nego uvjeren da svaki pravi ribar to dobro zna, a opet govoriti mu o gradji mreža u pravom smislu uzaludno je, pošto on mora da kupi ono što mu se daje od trgovca, to mimoi lazimo ovo pitanje, a do Bog da se što skorije oživotvore želje svih ribara, pa ne samo njihova, nego svakog rodoljuba da vidimo podignutu u našoj zemlji tvornicu svakovrstnih mreža. To bi bilo pravedno, a u isto doba našim bi ribarima odlanulo.

(Nastavak će se).

Kako smo već javili, samostalna organizacija hrvat. stranke izabrala je članom D. r. P. Čingriju, a zamjenikom I. F. Lupisa.

Tako su sve hrvatske stranke izabrale svoje odaslanike, te je još red na „srbsku narodnu stranku“ da izabere svoje.

Ovaj odbor imao bi se po tom čim prije sastati.

„Ubožkom Domu“ udielio je odlični naš gradjanin G. Ivan Mečić 400 metara podstave. Uprava „Ubožkog doma“ na tolikom daru, najsrdačnije zahvaljuje. Da počasti uspomenu Luke Drinkovića g. Sl. Sinčić K 5; da počaste uspomenu Ećija Nicoletti udieliše K: Dr. Kažimir Pasini 2, Erman Sikorsky 3, Niko Blažević 2, Obitelj Cezara Rubčića 5, Josip L. Bilić 2, Juraj Žarković 4, dr. E. Martinis 6, Stipe Šare 2, Arturo Aldighieri 5. Da počasti uspomenu Kate Bocaroli K: obitelj Rattay 4. Da počaste uspomenu Frane Dunkića K: Ivan Mijaković 1, M. Belamarić 1. Da počaste uspomenu D. Comici: Kata udovica p. Srećka Sisgoreo 2, Fila ud. Sisgoreo 2, Frane Crljenko 2, Marko Jakovljević 2, Vl. Kulić 1, Ana Mileta Mijina 2, Juraj Grimani 2. Da počaste uspomenu Dume Trlaja K: dr. Vinko Smolčić 2. Za uspomenu Margarete Urlič: Nikola Perić K 2. Za uspomenu Maše ud. Karagjole K: obitelj Gerge Košana 2; Ivka ud. Čelar 2. Uprava „Ubožkog doma“ se svima najsmjernije zahvaljuje.

„Šibenska glazba“ odsvirava je u nedjelju na večer na obali upravo liepo birani program. Veseli nas očiti napredak ove ustanove.

U „Hrvatskom Sokolu“ marljivo se radi oko ustrojenja stalnog orkestra. Bilo sretno!

Nestalo spora. S osobitom radošću bilježimo viest, da se je u Drišnju postigla davno željena sloga u redovima sokolaša. Sad je u onoj varoši „Hrvatski Sokol“ opet jedinstven, a mi od srca želimo, da takav uvjek ostane, da cvate i napreduje.

Iz Drišnja nam javljaju, da se ondje kani uvesti električna razsvjetla. Uspjeli li nakana, dobit ćemo o stvari potanje obaviesti.

Za gradski vodovod. Doznajemo, da se spisi s osnovom za rekonstrukciju ovogradskog vodovoda od prosinca prošle godine nalaze kod c. kr. željezničkog ministarstva. Vidjet ćemo, koliko će još tu ležati, iza kako je naša občina opet ovih dana stvar pospješila.

Dieljenje gume našim težacima vinogradima sa strane vlade i ove godine stavlja na čudo i težake i občinu i svakoga, jer težak ne može da do nje dodje, neza ka i kada ni gdje se dieli, pa mora da se obraća na što stranu, dok najzad ostane većinom praznih šaka. Ovo dieljenje imalo bi se urediti obzirom na sela, njihove dalečine od grada i oglasima pozvati u stanovite dane pojedine seljane, u obće imalo bi se udesiti takvo, da ne bude prigovora i zanoveti svima i svakome.

Izletnici. Čuje se, da će u ponedjeljak parobrod „Adria“ (družvo „Dalmatija“) pripjeti u Šibenik izletnici, hrvatski gimnazijalci iz Zadra. Posjeliti će i vodopad Krke.

Trka po obali. Više puta se opaža, a i u nedjelju poslie podne bio je slučaj, da razni športmani, bilo na biciklu, bilo na motokicletu ili sličnim brzovozima lete po obali ili po poljanji ili cestom i onda, kad je šetnja u punom jeku, takovom brzinom, da je upravo čudo, što se nesreća ne događa. Njeka gospoda morala bi imati više, a naše redarstvo manje obzira.

Izgubljeno. U nedjelju pri koncertu naše glazbe, izgubljen je u kafani Dračar bračni prsten od zlata. Umoljava se onoga, koji ga je našao, da bi ga predao ili kod uredničtva lista ili ravnateljstvu ove mjestne bolnice, gdje će mu biti uručena nagrada iste vrijednosti prstena.

Zabranjena skupština. U Vodicama se je imala držati sutra javna skupština sa dnevnim redom: 1. Ministarska naredba o jezičnom pitanju u Dalmaciji; 2. Rauch i odnošaji u Hrvatskoj; 3. Bečki milioni i gospodarstvene prilike u Dalmaciji. C. kr. kot. poglavarstvo zabranilo je s obzira javnog reda i mira obdržavanje te naumljene javne skupštine i dopustilo utok bez odgodne moći na c. kr. namjestništvo u Zadru kroz rok od osam dana. Živla sloboda sastajanja!

Doček „Splita“ u Splitu. Pišu nam iz Splita: Na 9. o. m. po prvi put je imao doći u našu luku parobrod „Split“. Parobrod istog imena društva „Jadran“ sa sjedištem u Splitu već je prije dolazio. Ovomu nije bilo nikakvih dočeka, ali onom družitva „Dalmacije“ došla deputacija sa cilindrima i glazbom, samo šteta što su imali čekati ciele 4 ure. Nu kad je došao udrila glazba i sledili pozdravi.

Jednom na Šoltu došao za prvi put parobrod, dočekalo ga cijelo pučanstvo, skinulo kape, poklonilo mu se i klicalo: „dobro došli šior vapurijo!“

Po prilici kao u Splitu pri svakom dočeku.

Dioklecijanova palača i položaj nove katedralne u Splitu

Peristil Dioklecijanove palače, (Arhitektonske refleksije).

Inžinir Kamil Tončić.

(Konac).

Zvoni, koji je u X. vijeku tu uz mauzolej sagradjen, i kojemu tu mjesta nije moralo da bude, vrijedja umjetničko čuvstvo spisatelja, čemu on daje oduška ovim riečima: „Neizmjerena te tuga zahvata kad uočiš nad arhikolonatom, kako se težkom gotovo surovom bezobzirnošću uztočio ogromni toranj, romanski zvoni. U pitomo gnizdo klasične harmonije pade barbarska sjekira i prekide zlatni spoj; razepe onaj biser — vez umjetničke dotjeranosti itd.“

Dalje oštro kritizujuć i druge izvedene povrede na ovom spomeniku. Tončić zaključuje ovo krasno, poučno i zanimivo djelce slediećim znanosnim riečima, koje najbolje karakterizuju umjetničku dušu našega Tončića:

„Biedni ostanci silne duševne premoći! Kad vas zatraživo oko osamljena obožavatelja gleda, pamet mu roni u daleke krajeve i vjekove vašega poroda, silni mu osjećaji zaokupe dušu, a misli lete daleko bez cilja, bez nade, ne nalazeći oslonu nigdje, da vam pokaže dostojnu počast i da vas svietu na vidik uzvisi! . . .“

Mi si ne umišljamo da smo sa svim što ovdje navedesmo izripli obilnu učestnost predmeta i krasotu stila, što su sadržani u spomenutim djelcima; mi smo sa ovim htjeli samo da svrtnemo pažnju širjeg občinstva na ove dvie važne publikacije; na ovaj novi pojav — jer, takova šta i tako napisana, u našoj literaturi mi zaista ne imamo.

Pošto se ova dva važna djelca ne nalaze nigdje, bilo bi vrlo dobro, kad bi ih spisatelj i u podlistku kojeg lista objelodanio, jer bi tako došao u susret želji svih onih, koji su u predmetu osobito interesirani.

Ova dva djelca inžinira K. Tončića nisu nego prva iskra njegovog uma, te vatra, koja tinja u njegovoj duši, uvjereni smo, da će, kad zaplamsa, stvoriti djelo koje će njemu biti na čast, a našem narodu na ponos i diku.

Oćenio — m.—

Izjava.

Povodom opazke, da bi naša tvrdka bila izjavila jednoj drugoj, da ne razumije hrvatski jezik, izjavljujemo sledieće: Tvrdka, koja je taj prigovor u javnost proturila, dopisivala je od godina uvijek s nama njemački. Zadnji put dopisnicom, hrvatski napisanom, naručila je u nas nešto, ali naručba nije bila jasna, na što je činovnik naš, koji ju je primio, zapitao njemački razjašnjenja, navevši, da to čini, jer najvešt hrvatskom jeziku. Slučaj je dakle da je dopisnicu riešio sam taj činovnik, inače bilo bi se razpoložilo, da odgovor bude hrvatski, jer naša tvrdka vodi na zahtjev i hrvatsku korespondenciju.

Šibenik, 19. svibnja 1909.

Tvrdka V. Inchioistri i sinovi.

Hrvatska fiskara (Dr. Krstelj i dr.)

Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Družbe sv. Ćirila i Metoda
za Istru izvrstno sredstvo
protiv svakog
kašlja i katara

Prsni bonboni.

Omot po 20 filira. Dobiva se svagdje.
Glavno skladište: PAVAO BAAR, Varaždin.

Dražbeni oglas!

Usljed odluke občinske Uprave od dneva 12 svibnja 1909 Br. 1883, donosi se do javnog znanja, da će se u ovom občinskom Uredu dneva 26 Svibnja t. g od 10. sati prije podne do podne obdržati javna dražba za dati u zakup gradnju kuće za jedno razrednu pučku školu u Sonkoviću.

Prvi dražbeni oglas bezuvjetnom cijenom i radnjom ustanovljen je sa poviškom od 30%, na trebovnik do svote od 12.868 kruna i 97 fil. koja predusreće svaki eventualni prigovor tekom radnje i uvjetuje podpuno izvršenje gradnje i predaju kuće do najdaljeg roka dne 31 Listopada 1909.

Mogu se natiicati samo osobe ovlaštene na tjeranje dotičnog obrta, te će prigodom dražbe morat da polože jamčevinu od 10% gori naznačene svote u novcu ili državnim papirima.

Primati će se pismene ponude budu li predane i obskrbljene sa jamčevinom, barem jedan sat prije dražbe.

Radja će se doznačiti najpuzudnijem nuđiocu.

U slučaju da se nebi nitko prikazao na prvi dražbeni pokušaj biti će isti ponovljen u susljedna dva dana 26 i 27 svibnja t. g.

Trebovnik i nacrt mogu se pregledati u občinskom uredu.

Skradin, 12 svibnja 1909.

Občinsko Upraviteljstvo

Nacelnik:

Mudražija

Prisjednik:

P. Matić

Srbsko-pravoslav. Crkva
u ŠIBENJKU

ima razpoloživih K 12.000, koje bi dala u zajam, na dobit od 6 posto prvim naslovom na zgrade u Šibeniku.

Tko želi zajam u tom iznosu, ili u manjemu, nek se obrati predsjedniku savjeta te crkve,

Dr. Nikoli Subotiću.

Obavjest.

Čast mi je javiti, da koncem lipnja prenosim moj „Hotel Krka“ s restauracijom u kuću Unić, isto na obali, povrh kavane „Miramar“.

Preporučujem se svim mojim cijenjenim gostima i prijateljima i za budućće, uvjeravajuć ih, da ću svojski nastojati, da budu uvijek i posve zadovoljni.

Šibenik, 14. svibnja 1909.

Frane Crljenko,
hoteller.

Zubari

J. M. Veža D. D. S.
Mario Veža

iz Budimpešte izvršuju sveukupne zubarske radje po najmodernijem sistemu. Porcelan blombe, zubi sa i bez nebca. — Stanuju u kući kavane „Miramar“ II. kat. Ordinira se od 9 do 12 i od 3 do 5 s. posl. podne.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GLAVNICA K 1,000.000

Pričuvna zaklada K 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razeternice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje protiv gubitku kod ždribeanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

30-52

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove eskomptuje mjenice, daje predjmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te

banknote i unovčuje kupovne i izdribeane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdeje doznake na sva glavnića tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete. 34-52

NIUSOL

pripravljen od
BERGMANNA I DR. U TEČENU O.J.E.
jest i ostaje kao i do sada najbolje
od svih modernih sredstava za

bojadisanje kose

i dobiva se za plavu, kestenjastu i crnu boju uz cianu od **K 2-50** po flaši.

Prodaje se kod: 7-20

Vinka Vučića, Drogarija -- Šibenik.

Steckenferd- Bay-Rum

najbolja voda za glavu
osobito protiv prhutu i opa-
danju kose.

Dobiva se svugdje. 7-10

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2. - - - - -
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja

Jedini je domaći osiguravajni zavod!

Jedini je domaći osiguravajni zavod!

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnića za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnića i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.

3. Pučka osiguranja na male glavniće bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).

3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije sa pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 34-52

HRVATSKA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA - ŠIBENIK.

TISKARA

Obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima, te prima sve u štamparsku struku zasjecajuće radnje od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradjenih, a sve uz umjerene cijene.

Izradjuje svakovrstne radnje kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike trgovce itd. itd., te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu plesne redove, osmrtnice itd. itd.

KNJIGOVEŽNICA

obskrbljena je sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigoveške radnje sa tiskom u bojama, posrebljenim i pozlaćenim, a prima naručbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija, okvira itd. itd.

Preporuča za to svoje proizvode slavnom občinstvu, a napose trgovcima, zavodima i društvima.

Jedina hrv. tvornica voštanih sveća Vl. Kulića u Šibeniku